

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XI. Idem Archiepiscopo (a) Turon.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

equis, & armis, recipiat quartam partem, Hospitalarii residuum habeant, nisi dolo, vel fraude eorum defunctus inductus fuerit ad dispositionem huiusmodi faciendam: nihilominus ipsi Hospitalarii injungentes, ut de quarta parte quinque millium solidorum Priori satisfaciant memorato, cum constet à parochianis Prioris illos solidos recepisse, nec sit sufficienter ostensum, quod eorum oblato, vel (f) commissi fuissent eisdem. Præterea duximus injungendum, quod nisi probaverint, quod W. Gauksfall, qui fuit interfectus in campis, apud ipsos elegerit sepulturam, universa, quæ ipsius intuitu receperunt, Priori restituant memorato, alioquin quartam partem solummodo restituere teneantur. Pro filio verò W. de Macerius, & filio W. de Ventador, quos constat infra annos legitimos decepsisse, eisdem injunximus, ut quæ sepulturæ eorum gratiâ receperunt, restituant universa.

NOTÆ.

1. (a) **Claromont.**] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 1. Claromontensis Ecclesia Gallie suffraganea est Archiepiscopi Turonensis in Aquitania: prima inter perantiquas Gallie civitates recensetur à Ptolomeo lib. 2. cap. 7. Cæsar. lib. 7. de bello Gallico, cap. 7. quos & alios referunt Fratres Sarmathani tom. 2. Gallia Christi. fol. 520. Habet Ecclesiam Cathedralem dicatam Deiparæ Virgini, cujus historiam & Præfulum seriem referunt Chenu in Chron. Gallie, Fratres Sarmathani ubi proxime. Eius Præfuli Roberto missa est præiens Decretalis, qui à fratre Comite Arvernæ detrusus fuit in carcerem, ut constat ex Innocentio III. libro 1. epistol. quod referunt Fratres Sarmathani ubi supra.
2. (b) **Maurien.**] Quod monasterium est Ordinis D. Benedicti in ipsa diocesi Claromont. jacet in solo amœnissimo juxta Ricomagum extructum à Calminio Senatore Romano, cujus meminerunt sub nomine Musiacensis, seu Maufacensis, Gregorius Turon. lib. 4. de gloria Confess. Joannes Sabaro, quem referunt Fratres Sarmathani tom. 4. Gallie, fol. 630. qui referunt

ejus historiam, & chartam foundationis ipsius.

(c) **Ferrandi.**] Castrum est proximum Claromonti, de quo Sugerius in vita Ludovici Grassi, qui Claromontem pervenit: Cum autem aborivo & opposito civitati casus Montis Ferrandi exercitum applicaret.

(d) **Excommunicatos.**] De quibus in Ecclesia non sepeliendis dicemus infra in cap. sacris.

(e) **Infra annos legitimos.**] Id est quatuordecim: ætas enim quatuordecim annorum legitima appellatur, l. cum filio 50. §. ult. ff. de legat. 3. §. final. Instit. de Attuliano tutore, l. 1. C. si mater indemni. licet non me lateat pro subiecta materia aliquando legitimam ætatem dici ætatem 25. annorum, l. quæro 32. §. final. de testamentaria tutela. l. Paulus, §. Gaius, ff. de liberat. legat. l. 1. tutel. ff. de fidejuss. tut. l. ex duobus 27. ff. de negotiis gestis, cep. in veteris. 77. dist. notant plures congesti à Nardona de ætate, anno 25. q. 2. Sed cum in præsentia agatur de sepultura, & quoad ejus electionem annus decimus quartus sufficiat, cap. licet, hoc tit. in 6. ideo annos legitimos exponimus, id est 14.

(f) **Oblati, vel commissi.**] Legendum exitimo conversi; qui autem dicantur oblato, & conversi, exposui in cap. in præsentia, de prebat.

CAPUT XI.

Idem Archiepiscopo (a) Turon.

EX parte parentum Nuethæ quondam juvenculæ nostris est auribus intimatum, quod cum in crepusculo noctis nobilis vir N. dominus de Insula Bucardi, Turon. dicec. eidem juvenculæ posuisset insidias, volens eam opprimere, quam sollicitaverat sæpe de stupro, & ipsa (b) garcionibus, qui eam rapere nitebantur, super quandam pontem occurreret, tandem ipsa fugiens manus illorum, in amnem de ponte cecidit, & fuit casu submersa. Ipsa verò extractâ de amne, dubitaverunt Capellani ejusdem loci corpus tradere sepulturæ; & tu etiam requisitus duxisti super hoc responsum Apostolicum requirendum. Quocirca fraternitati tuæ per A. f. m. quat. cum illa juvencula non sponte præcipiaverit se de ponte, sed fugiens manus illorum, qui eam, sicut superius est expressum, rapere nitebantur, casu cecidit, corpus ejustradi facias ecclesiasticæ sepulturæ, præsertim cum ex honesta causa fugisse noscatur, & cui (c) communicabatur viventi, communicandum sit jam defunctæ.

NOTÆ.

1. (a) **Turon.**] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 2. De Metropoli Turon. nonnulla notavi in cap. 5. de temporibus ordin.
- (b) **Garcionibus.**] Garcio idem est ac puer inferviens: Petrus Blefenis epist. 102. ibi: Interim ex-

erunt de domibus hospitum garciones cibariis omisi, & ebrii, ut de superfluitate illorum pauperibus ingeratur cumulator doloris, & tormenti materia. Guillelmus Brito lib. 19. ibi:

Hanc præcedebat cum palma garcio.

Et lib. 11.

Circuit, atque alias se garcio vertit ad arce. Expo.

Exponunt Vossius de vitis ferm. cap. 1. Meursius in Glossario, verbo Garcia, Zetda in aduers. cap. 73. n. 24. Liptius centur. 2. epist. 44. ad Belgas. Hinc apud nos Garciones dicuntur Iuvenes non bene educati. Dorceans in notis ad Tacitum, lib. 2. fol. 193. existimavit Innocentium in præsentia Garciones posuisse pro evertendis, dum ait: *Dicimus etiam Garçon pro Warçon, ab evertendo: nam iuuentus, que nobilitate uiget, omnia evertit.*

(c) Communicabatur.] Ut sequenti commentario dicemus.

COMMENTARIUM.

² **E**X hac Innocentii epistola sequens deducitur assertio: *Qui non sponte, sed casu in flumen immersus occubuit, privari non debet ecclesiastica sepultura.* Probat eam textus in cap. plaouit 23. q. 5. Concilium Altiissiod. can. 17. ibi: *Quicumque se propria voluntate in aquam iactauerit, aut collo ligato se suspendiderit, aut de arbore precipitauerit, aut ferro percusserit, aut qualibet occasione uoluntariè se morti tradiderit, istorum oblata non recipiantur.* Nicolaus Pontifex ad consult. Bulgaror. cap. 98. ibi: *Si sit sepeliendus, qui seipsum occidit, vel se sit pro eo sacrificium offerendum, requiritur? Sepeliendus est quidem, ne uiventium odoratus molestiam ingerat: non tamen est, ut alius pavor incutiatur, solito cum obsequiis more ad sepulchra ferendus. Sed & qui sunt, qui eius sepulture studio humanitatis obsequuntur, sibi, non illi, qui sui exitu homicida, præstare uidentur.* Consonant lex 1. & 2. tit. 7. lex 29. tit. 1. partit. 7. Illustrant ultra congestos à Barbosa in præsentia, & lib. 2. juris eccles. cap. 10. num. 49. & de offic. Parochi, cap. 26. P. Gregorius lib. 36. syntag. cap. 22. & lib. 4. partit. tit. 13. cap. final. Antonius Blascus memorab. cap. 2. Parladorus differens. 16. §. 1. num. 17. Joannes Sanchez in select. disput. 36. num. 2. Aneas Robertus lic. 1. rerum iudic. cap. 12. Diana p. 6. tract. 7. resol. 47. Petrus Herodius lib. 1. Pandect. tit. 12. cap. final. Lara de capel. cap. 11. Spondanus de cæmeter. p. 2. lib. 2. cap. 7. Torreblanca de iure spirit. lib. 13. q. 16. Coqueus & Vives in notis ad D. Augustinum de ciuitate Dei lib. 1. cap. 19. 21. 22. & 25. Grotius de iure belli lib. 2. cap. 19. in notis. Ambian. ad Tertul. cap. 4. ad Martyras, obseru. 2. & de anima fol. 1039. Gutherus de iure manuum lib. 1. cap. 10. Mancinus de triplici iuris collat. lib. 1. cap. 175. Didacus Perez in l. 19. tit. 19. lib. 8. ordin. Caramuel in Theolog. Fundam. fundam. § 5. num. 1633. Joannes Sanchez in select. disput. 36. Murga tom. 2. tract. 1. disput. 8. Martinez à Prado tom. 2. Theolog. Mor. cap. 20. q. 1. Alciatus lib. 4. parerg. cap. 4. Petrus Faber lib. 1. semestr. cap. 10. Gutherus de iure manuum, lib. 1. cap. 10. Guazarinus defens. 39. cap. 2. Basilic. decr. 3. crimin. Fr. Anton. à Matre Dei prelu. 1. in sacram. Scrip. digress. 7. P. Gibalinus tom. 2. de negot. artic. 1. cap. 7. fol. 655. Alteserra hic. Joan. Andreas quæst. de sepul. cap. 3.

¹ Sed in præsentem assertionem ita pro dubio traditur tandi ratione infurgi potest; nam femina, de qua in præsentia, absque fuga, & iactatione in flumen pudicitiam seruare poterat, etiam vim passâ; nec aliquam culpam omnino renuens, & per vim oppressâ contrahebat. cap. presbyteros, 50. dist. cap. in primis, vers. Episcopi, 2. q. 1. cap. finali 11. q. 1. cap. eos, de consecr. dist. 4. Ouidius lib. Fast. ibi;

Quid facit invito pectore passa Iovem.

Probat Tiraque. de penis tempor. causa 36. Avendanno de metu lib. 2. cap. 41. num. 29. pudicitia enim cum uirtus sit animi, ex defectu inuoluntario corporis non polluitur, cap. ita ne 32. q. 5. nec uolentia libidinis alienæ aufert sanctitatem propriam, cap. proposito 32. q. 5. Igitur cum femina, de qua in præsentia, etiam oppressâ uideretur à iuvene Iuonensi, adhuc in anima pudicitiam seruare posset, iniuste se morti tradidit, & casui non permisso exposuit, & per consequens tanquam homicida sui ipsius privari debebat ecclesiasticâ sepulturâ. Augetur hæc dubitandi ratio ex eo, nam etiam ob seruandam castitatem non solum propria perire manu, uerum nec partem corporis mutilare, aut abscindere permittum est, cap. si quis abscidit. 55. dist. cap. significauit, cap. ex parte, de corpore uitæ. Ergo in præsentia casu nec ob seruandam castitatem licebat femina in flumen se iactare, & per consequens tanquam sui homicida privari debebat ecclesiasticâ sepulturâ. Deinde aduersus rationem, quam assignat Innocentius illis uerbis, quibus non communicauimus uiris, &c. obstat; nam furibus, raptoribus, & decedentibus in torneamentis, dum uiuunt, communicamus; & tamen illis defunctis communicare non possumus, cap. 2. de furtis, cap. 1. de raptor. cap. 1. de torneam. Igitur indistinctè uera non est ratio ab Innocentio assignata.

Quâ difficultate ita fulcitâ non obstantè, uerâ est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est, nonnullos existimasse, mortem tædio, qui sibi uel impatienciâ doloris quemlibet sibi inferre posse, ut refert, & disserit nimis Stoicè Liptius lib. 3. manud. ad stoicam disciplinam, dissert. 22. & sequenti. Et primò Stoici existimabant, quod si quis ita morbo afflictaretur, ut vitam sibi æruminosam putaret, uel tædium aliquod uite haberet, posse, immò debere mortem consciscere, Epicetus lib. 1. Arriani, cap. 24. Seneca epist. 98. ibi: *Exerce te, ut mortem & excipias, & si ita res suadebit, accersas, interest nihil, an illa ad nos ueniat, an ad illam nos.* Apud eundem Senecam epist. 77. quidam Stoicus Marcellinum morbo non insanabili correptum admonuit, ut ipse sibi mortem conscisceret. Diogenes Laërtius in Zenone, eam Zenonis sententiâ in fuisse refert, immò & Zenonem ipsum sibi manus intulisse. Lactantius lib. 3. de falsa sapientia, cap. 18.

Quod nimium laudas, Cheræmon Stoice, mortem,

Vis animum miror, suspiciamque tuum.

Hanc sibi uirtutem fractâ facit urgens ansâ,

Et tristis nullo qui tepet igne focus.

Et reges, & cimes, & nudi sponda erabati,

Et breuis, atque eadem nocte, dieque toga.

O quam magnus homo es, qui face rubentis aceti,

Et stipulâ, & nigro pane carere potes!

Lingonicis ægedum rumeat tibi culcita lanis,

Constringatque tuos purpura tæta toros.

Dormiat & tecum, qui cum modo cæcuba miscet;

Coruuius roseo torserat ore puer.

O quam tu cupias ter uerere Nestoris annos,

Et nihil ex ulla perdere luce uoles!

Rebus in angustiis facile est contemnere uitam,

Fortiter ille facit qui miser esse potest.

Quod Proculeiani admiserunt, ut Neratius eorum schola prodidit in l. liberorum 11. §. 3. ff. de

ff. de his qui notant. infam. ibi: Non solent autem ingeri, ut Neratius ait, hostes, vel perduellionis damnati, nec suspendiosi, nec qui manus sibi intulerunt, non tadio vitæ, sed mala conscientia. Quod Hadrianus, & Antoninus Pius rescriptis confirmarunt, l. 3. §. 4. & §. ff. de bonis eorum qui ante sent. mort. sibi consciv. l. 6. §. 7. ff. de injust. rupt. irriquoque fact. testam. Quod si quis tadio vitæ, vel valetudinis adversa impatientia, vel jactationis, ut quidam Philosophi, in ea causa sunt, ut testamenta eorum valeant. ubi Ulpianus sanè Stoicos perstringit, qui jactationis causâ mortem accerfebant. Lucianus de peregrino Philosopho. Seu potius Cynicos, eorum auctores, quos Ulpianus Philosophos appellat in l. proponebatur 76. ff. de iudiciis, & probat latè Quevedo in suo Epiteto. Et Cynicis interdum nomen Stoicorum datum fuisse tradit Lipsius in manu. ad Stoic. Philosoph. dissert. 13. Et eadem cum Stoicis dogmata habuerunt Cæi etiam, qui quia ob atatem se inutiles esse credebant, coronati cicutam bibebant. Idem Thebani faciebant, ut magnam gloriam assequerentur; unde apud eos nata est pæremia: Cur non suspendis te, ut apud Thebanos heros fias. Circumcelliones etiam, qui ut hæretici damnati fuerunt, quia seipsos interimebant, de quibus in cap. quidam 24. q. 3. Eorum etiam errorem tenuit Petilianus, quem D. Augustinus lib. 2. contra Lictas Peril. cap. 49. & lib. 1. de civitate Dei, cap. 17. multis argumentis impugnat, cujus verba referuntur in cap. tu dixisti, cap. si non licet 23. q. 5. Philastrius hæresis 37. Omitto alios privatos, qui tadio vitæ, impatientiâ doloris, aut pro republica, ceu summam lætitiâ habitam protraherent, manus sibi intulerunt, juxta consilium Plauti in Penulo, ibi: Abi domum, & suspende te. M. Quamobrem? A. Quia nunquam audisti verba tot, tam suavia. Ut fecerunt Curtius, teste Valerio lib. 5. cap. 6. Brutus referente Floro lib. 1. cap. 19. duo Decii, D. Augustinus lib. 4. de civitate Dei, cap. 17. & alii quos referunt Strabo lib. 15. Cælius Rhodig. lib. 13. cap. 25. Tiraquellus ad Alex. lib. 2. cap. 25. Ravif. Textorius lib. 2. officinae, cap. 98. Gothofredus in l. 3. §. 4. ff. de bonis eorum. Et de sæviente in seipsum ob gravitatem ærumnatum impiè sensit Plinius lib. 28. cap. 1. ibi: Ex omnibus bonis, quæ homini tribuit natura, nullum melius esse tempestivâ morte; in eoque id optimum, quod illam sibi quisque præstare potest. Et id ex animositate provenire aliqui voluerunt, quos refellunt Mendoza in viridario, problem. 9. Fr. Antonius à Matre Dei ubi supra, & constat ex Aristotele lib. 3. Ethic. cap. 7. Platone in Pedone, Macrobio lib. 1. in somno Scipionis, cap. 13. Sed contrarium rectius senserunt Philosophi, quos refert Theophil. dicto cap. 1. Quia cum nullo jure homines vitæ suæ domini sint, & mors à divina prodeat voluntate, non licet sibi mortem consciscere, & sceleratâ, impiaque manu hoc opus destruere, injuriamque inferre auctori, qui illud suis membris integris plasnavit; nefasque esse existimarunt, ejus injussu de statione hujus vitæ discedere, ac vincula hujus carceris dirumpere. Cicero in somno Scipionis, ibi: Nisi Deus is, cujus hoc templum est omne quod conspicis, istis te corporis custodius liberaverit, in cælum aditus tibi parere non potest. Quare peccat iste contra dominium Dei, qui tantum est dominus vitæ; & contra fortitudinem, & charitatem, ut probant latè Theoph. lib. 3. sect. 3. cap. 1. Giba-

linus dicto tom. 2. lib. 6. cap. 7. artic. 1. Plinius Junior lib. 1. epist. 1. ibi: Luctuosissimum genus mortis, quæ non ex natura, nec fatalis videtur. A quo judicio, aiebat Julianus, timidus est, & ignarus, qui cum non oportet mori, desiderat; & qui refugit, cum sit opportunum; teste Ammiano Marcellino lib. 25. Unde in eos, qui vivere abnuunt, nisi fortuna voluptates inconcussas præstet, invehuntur D. Augustinus lib. 1. de civitate Dei, cap. 17. & 20. Quintil. declamat. 276. Seneca epist. 24. & 58. Tacitus lib. 2. annal. Aristotel. lib. 3. Ethic. cap. 3. Heliodorus lib. 7. histor. Rectè ergo Platoni contra Stoicos docuerunt retinendum esse animum in custodia, nec injussu ejus, à quo datus est, posse dimitti; & juxta hanc sententiam rectè mors dicitur dimissio, & mori dimitti, ut videre est non tantum in cap. 11. D. Luca, vers. 29. sed etiam Genesis 25. vers. 2. juxta Græcorum versionem. Themistius de animo, de Græcis agens inquit: Eum qui moritur, aiam dimitti, & mortem dimissionem vocant. Apud Plutarchum de consolatione, legimus: Donec Deus ipse nos dimittat, Notavit D. Laurent. Ramirez de Prado ad Luitprandum, fol. 295. Hoc tamen: quod dicimus, nemini licere sibi mortem consciscere, procedit nisi omni procul dubietate semotâ, divinus agnoscat impulsus, qui vitam repetat propriâ manu absumendam: quam causam etiam præsumptam excipiebant Hebræi; unde huc referunt Samsonis, & Samuclis exempla. Referenda etiam sunt alia eorum, qui mortem sibi intulerunt, ne religionem catholicam ejurarent; & virginum, ne pudicitiam amitterent, quæ referunt D. Augustinus lib. 1. de civitate Dei, cap. 26. D. Ambrosius lib. 3. de virgin. Procopius lib. 2. de bello Persico, cap. 11. Eusebius lib. 8. cap. 17. Espenceus lib. 8. de continentia, cap. 14. Licet id de aliquibus Sanctis viris falsò jactari probent Theophilus Raynaud. de calumn. sect. 2. serie 3. cap. 20. Fr. Antonius de Matre Dei dict. prælud. 1. de scient. div. sect. 2.

Licet in eos, qui mortem sibi consciscere, & Biothanatos dictos, ut probant Angelus Rocca de juri in scholis ad lib. Sacram. D. Gregorii, Theophilus ^{fr. jani} ^{nazarii} dicto cap. 1. videatur nullam penam imponi posse, quippe mortem pro supplicio habent; tamen variis pœnis utroque jure statutis puniri notum est. Et apud Athenienses manus, quæ hoc peragissent, abscindebatur. Cæli Rhodig. lib. 5. antiquit. cap. 10. Primò sepultura ecclesiastica privantur, ex jurtibus supra adductis. Quintil. declamat. 337. ibi: Aliquis conscientia turpis alieni flagitii admissi prius quam prodatur, mori vult; dignus est ut insepultus abjiciatur, ut sic, qui patris imperium non exspectaverunt, priventur quasi matris gremio, terra sepulchro. Quod & apud Hebræos observari tradit Josephus lib. 3. de bello Judaico, cap. 25. & apud Romanos idem viguisse tradit Plinius lib. 36. cap. 15. Utopiensium Sacerdotes, si quis mortem sibi consciverit, causâ non probatâ, à Senatu in paludem turpiter insepultum abjiciunt. Thom. Mor. lib. 2. Utopia. Ecrivines Milesias hac pœnâ absteritas à voluntaria nece se abstinuisse, referunt Gellius lib. 15. nocturnum, cap. 10. Plutarchus de mulierum virtute. Unde Cedrenus pag. 607. refert circa mediam Constantinopolim locum fuisse ubi istorum cadavera projiciebantur. Plato lib. 9. de legibus statutum tradit, ut in illis locis eorum corpora conderentur, quæ de duodecim regionis partibus ultima,

ultima, deserta, innotinataque fuissent, sic obscura, ut nec ita uti, nec scripto nomine sepulchra notarentur. Philostratus in *Heroticis*, ait: *Sepeliverunt ipsum Ajacem, interim manente calcabante, quia nefas esset sepelire eum, qui mortem sibi ipsi consciverat.* Statius lib. 3. *Theb.* Mæonem, qui sibi vim intulerat, sic describit:

— *Vetat igne rapi, pacemque sepulchri
Impius ignavis ne quicquam manibus arceat.*

Apud infernos eorum animas sepeliri, docet Virgilius lib. 6. *Aeneid.* & post fata eas cadaveribus magis, magisque vinciri, atque illis assidue coherere, circaque funus, sepulchraque vagari, ex variis referunt Joannes Brodeus lib. 5. *miscell. cap. 11.* D. Laurentius Ramirez de Prado in *Pentecost. cap. 20.* Unde nec illi lugeri poterant, *l. liberorum, §. non solent, ff. de his qui notantur infamia.* Quare Artemidorus lib. 1. *cap. 5.* protulit eorum, qui se interemerunt, nomina non referri in parentationibus. Cujus loci meminit Alciatus lib. 6. *Paverg. cap. 27.* An verò hæc Artemidorii sententia generaliter accipienda sit, ita ut nomina eorum, qui se interemerunt, in parentationibus non dicantur, sive id fecissent conscientia criminis, vel in scelere deprehensi, sive ob tedium vitæ, dubitari solet. Cujacius in *l. in fraudem 45. ff. de jure fisci*, accipit Artemidorum de his, qui se interemerunt in ipso reatu; eodemque modo accipit Varroem apud Servium lib. 12. *Aeneid.* dum ait, *ff. de his qui notantur infamia.* Et probari aperte videtur ex dicto *§. non solent*, in illis verbis: *Nec qui manus sibi intulerunt, non tadio vitæ, sed mala conscientia.* Quidam Primarius nostræ Academiæ distinguebat inter suspendiosos, id est eos, qui laqueo se interemerunt, & qui gladio, aut simili instrumento vitam finirent: primos non lugeri, secundis verò iusta perfolvi docebat. Credo tamen indistinctè omnes illos, qui mortem sibi conscivere, sive tadio vitæ, sive criminis conscientia, lugeri non posse, cum nullus ex eis effugere valeat notam turpis animi; siquidem illius, qui ultra criminis conscientiam sibi fatum proparavit, memoriam quodammodo laesam esse apud probos, & honestos viros, notum est; unde talis lugeri non poterat, ut etiam lugeri nequibat suspendiosus, qui licet à carnifice laqueo suspenderetur, non lugebatur. Varro ubi supra. Servius ad *Virgil. lib. 12. Aeneid.* ibi: *Sanè sciendum, quod cautum fuerat in Pontificalibus libris, ut qui laqueo vitam finisset, insepultus abjiceretur.* Rationem reddit Euripides in *Elena*, dum ait: *Turpes esse strangulationes sublimis.* Infame enim, & vilissimum hoc genus mortis est, unde tantummodo infamis conditionis homines eo plectuntur, *l. moris 9. §. sedet, final. ff. de pæn.* & hanc pœnam veluti gravissimam imponi iussit Dominus quibusdam Sacerdotibus idololatriæ, *Numer. cap. 25.* Illustrant Tiraquellus de nobilit. *cap. 20. num. 113.* Lucas de Penna in *l. quamvis, C. de decur. libro 10.* Nec contrarium probat Ulpianus in dicto *§. solent*, in illis verbis: *Non tadio vitæ; nam cum Ulpianus scholam Proculejanorum sequeretur, accipiendus est juxta Stoicos, qui credebant tadio vitæ, aut impatientia doloris cuilibet licere manus sibi conficere.*

6. *Referuntur alia pœna.*
Privationi sepulturæ consequens est, ne pro his defunctis oblationes recipiantur: Concilium D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

lium Aluissiod. dicto *can. 17.* Aurelian. 3. *cap. final.* Cum enim per oblationes quodammodo inter fideles detur communio, ideo qui communione Ecclesiæ seclusi sunt, etiam ab eis offerendis arcentur. Concilium Illiber. *can. 28.* ibi: *Episcopum placuit ab eo, qui non communicat, munera accipere non debere.* Ubi plura notavimus. Unde pro illis, quibus denegatur sepultura ecclesiastica, oblationes non admittebantur, *cap. de viro 12. quæst. 2. cap. miror 17. q. 4. cap. eos, de consecr. dist. 4. cap. in omnibus, de usuris, cap. 2. de raptor. & in aliis iuribus congestis ab Antonio Augustino in epit. lib. 15. tit. 23. Landmeter. lib. 2. de veteri monach. capite 40. Rosveido in notis ad epist. 3. D. Paulini, Albalpin. lib. 1. observ. cap. 5.* Aliquando tamen oblationes fiebant pro his, qui decedebant in pœnitentia, ut restituerentur communioni. Concilium Arelat. 2. *can. 12.* Concilium Vafense *can. 11. Tolet. 12. can. 16.* notarunt Albalpineus lib. 1. *observ. cap. 10.* Hæphtenus in *vita S. Benedicti, cap. 23. num. 6.* in expositione illorum verborum: *Hanc oblationem pro eis offerri Domino facite.* Et ulterius: *Excommunicati non erunt.* Nec etiam nomina ita defunctorum inter Missarum solennia recitabantur; ex ratione quam illustrabimus in *cap. 5. de hereticis.* Testamenta etiam eorum irritari, bonaque eorum fisco applicari, probatur *ex l. 6. §. 7. ff. de injusto rupto, l. 1. §. si quis non metu, ad Syllan. l. parricidii, ff. ad legem Pompejam de parricid. l. 3. §. 4. ff. de bonis eorum qui sibi mortem, l. 2. C. qui testamenta, Paul. lib. 5. sentent. tit. 22. §. 1. l. cum hic status 32. §. si maritus, ff. de donat. inter, l. ejus 34. ff. de testam. milit. l. in fraudem 45. §. 2. de jure fisci, l. penult. C. si reus vel accusator, l. 2. C. ubi cause fisco.* Quod ita generaliter accipiendum non est in omnibus, qui sibi mortem consciverunt, sed tantum in illis, qui conscientia criminis id fecerunt in reatu, id est postquam rei postulati fuerint ex delicto, cujus pœna sit mors, aut capitis diminutio, & per consequens bonorum publicationem contineat; aliàs si impatientia doloris, tadio vitæ post contractum crimen, sed non capitale; aut capitale, sed nondum accusatus, quis sibi mortem consciverit, nec bonorum publicationem patitur, nec testamentum ejus rumpitur. De primo ratio est, quia pro confesso, convicto, ac condemnato habetur, *l. 6. §. ejus, vers. Proinde, ff. de injusto rupto, l. 1. C. de bonis eorum, qui ante, l. factum, C. de accusat. & ipsa mortis festinatione de seipso sententiam tulit, l. final. §. sic autem, ff. de bonis eorum.* Seneca de consolat. ad Martiam, *cap. 22.* Tertul. in apolog. *Tantum auctori suo doloris incusserunt, ut in secessu inedia de semetipso judicavit.* Apulejus lib. 8. *metam. Quintil. declamat. 299.* Fornerius 6. *rer. jud. cap. 21.* Unde cum damnati ex delicto capitali testamentum facere non possint, *l. ejus, §. 1. de testam. milit. dicta l. 6. §. irritum, l. qui ultimo, ff. de injusto rupto, l. quidam, l. quoad status, ff. de pœnis;* ideo testamentum ejus rumpitur. In secundo verò, quia cessat hæc ratio, & testamentum defenditur, & bona non publicantur, ut docuerunt Amaya in *l. eorum, C. de jure fisci, ex num. 72.* Cujacius in *recit. ad textum in l. in fraudem 45. §. ejus, ff. de jure fisci, & in dicta lege 6. §. ejus, de injusto, & lib. 11. respons. Papin. in l. infra 10. ff. de diversis; &*

lib. 18. in l. 3. ff. de bonis eorum. Faber lib. 7. conject. cap. 20. Fatiniaci in praxi, quest. 128. Ut ergo bona eorum, qui sibi mortem conscivere, fisco vindicentur, non fari celeritas, sed metus conscientiae in reo attenditur; ideoque si antequam reus postuletur, decedat, bona non publicantur; quia etsi quodammodo delictum confiteri videatur, pro convicto tamen non habetur, quia non decessit in ipso reatu; & confessus tantum habetur, qui confitetur in iudicio, l. 1. C. de confessis, l. quidam 30. ff. de donat. l. 4. §. item, ff. ad legem Jul. Majest. unde venit explicandus Diocletianus lib. 57. ubi ait, saviente Tiberio in Senatores, plures ante iudicium se interfecisse, ut bona eorum ad liberos pervenirent, nec a fisco occuparentur.

77. Quam etiam distinctione accipiendi sunt textus in l. si in libertinum 28. §. eadem, ff. de bonis liberti, ubi postquam Florentinus asseruit, eripiendum non esse patroni jus illud, quod in bonis liberti habituri essent, si fortassis in libertum non animadvertetur, proponit idem servari in bonis eius liberti, qui metu accusationis sibi mortem conscivit. Qui textus probat distinctionem supra adductam, siquidem Consultus aequiparat libertum damnatum illi, qui metu accusationis mortem sibi conscivit. Illud tantum difficile est, quod aequiparat Florentinus liberto damnato eum, qui metu accusationis sibi ipsi mortem conscivit, cum adhuc ipse in reatu non esset: Igitur nullum datur discrimen inter eum, qui metu criminis, ne accusaretur; & inter eum, qui jam in reatu mortem sibi conscivit. Sed respondetur illa verba, metu accusationis, exaudienda esse metu accusationis non futurae, sed praeteritae, aut ipsum libertum manifeste delictum commisisse; quo casu, si ne poenam pateretur, mortem sibi conscivit, bona a fisco vindicantur patrono debita portione relicta, ne in potestate ipsius liberti sit delictum perpetrando patronum debita portione private. Quae ratio etiam facit, ut libertus in adrogationem se dare nequeat, l. 1. §. nepos, ff. si quis a parente, ubi Cujacius, l. pater, l. ult. ff. de adoptione. Olyvaldus lib. 2. Domellus, cap. 23. Amaya in l. unica, C. ad legem Visellam. Secundum ex eadem distinctione explicandus est Ulpianus in l. si quis filio 6. §. eius, ff. de iniusto raptu: ubi postquam Consultus docuit, Decuriones, eorum filios, & nepotes, inconsulto Principe, ultimo supplicio damnari non posse, & docuit eorum testamenta, qui antequam sententia à Principe confirmaretur, decesserunt, valida esse; eam exceptionem adjicit, nisi mortem sibi conscivissent: nam eo casu testamenta irrita fieri. Cujus exceptionis eam assignat rationem: Nam eorum, qui mori magis, quam damnari voluerunt, ob conscientiam criminis, irrita constitutiones faciunt. In quibus verbis illud notandum est, testamenta eorum, qui ob conscientiam criminis sibi mortem conscivere, irrita fieri ex constitutionibus Principum: unde inferitur, primis Reipublicae temporibus hoc observatum non fuisse. Cujus rei elegantissimum testimonium extat apud Valerium Maximum lib. 9. cap. 12. de moribus, ubi legitur, Licinium Macrum, virum Praetorium, reum repetundarum, sudario, quod forte in manu habebat, ore, & faucibus coarctatis, incluso spiritu vitam finivisse; & legitur ejus bona non posse haeræ subjici, id est

arario applicari: & juxta traditam scholarum distinctionem accipiendi sunt textus in l. 1. §. 22. cum sequent. ff. ad Syllan. l. 26. ff. qui testamenta, l. 45. §. eius, de jure fisci, Paulus lib. 5. sentent. tit. 12. §. 1. l. final. ff. de bonis eorum, l. factum 11. C. de accusat. l. 8. ff. ad legem Pomp. l. 38. §. final. l. 39. §. 1. ff. de poenis, l. 11. §. 3. ff. de his qui norant. infam. l. ejus 34. ff. de testam. milit. l. 8. ad legem Corneliam de fisco. l. 13. ff. ad leg. Aquilianam, l. 1. §. 21. ff. de adilit. edit. l. 23. §. 3. cod. tit. l. 28. §. 1. ff. de bonis liberti. l. 32. §. 1. de donat. inter, l. 4. §. 5. Cod. Theodosius de tyron. l. 9. §. si ipse servus, ff. de peculio, in illis verbis: Naturaliter licet in suum corpus servire. Nam cum juxta Cynicos, à quibus Stoici acceperunt, non solum liceret bona sua profundere, sed & vitam propria manu absumere, Ulpianus, qui ex eorum Schola fuit, docuit naturaliter licere homini in suum corpus servire, licet juxta moralem vitam, & leges positivas suiipius homicida puniendus sit. Videndi sunt Alciatus lib. 4. Parerg. cap. 4. Merillus lib. 1. observ. cap. 23. Petrus Faber lib. 1. semestr. cap. 12. Gutherus lib. 1. de jure manium, cap. 22.

Manet ergo, manus sibi inferentes, factumque properantes, privari ecclesiastica sepultura in poenam tam immanis delicti. Hoc enim genus mortis appellarunt informe Ecclesiae PP. in cap. scelerator, de poenis. dist. 3. Josephus apud Aegleppum lib. 3. ibi: Informis lethi laqueum homines incurunt. Virgilius lib. 12. Aeneid.

Et nondum informis lethi jam vestit ab alta.

Ubi Servius asserit, ideo informe genus hoc mortis appellari, quia qui laqueo vitam finierunt, insēpulti abijciuntur; adeoque foedissimum, & indecorum fuit hoc mortis genus apud antiquos, ut nefas esset libare Diis vinum vitis, juxta quam homo laqueo penderet. Plinius lib. 2. cap. 25. qui eleganter hanc mortem vocat praeposteram, quia scilicet includitur spiritus, cui debet quæritus exitus; diciturque foeda, quia spiritus inclusus foedissimè expellitur via: unde in lege veteri maledictus fuit à Deo homo, qui penderat in ligno. Deuter. cap. 21. refertur in cap. si verò, §. tanquam, de poenis. dist. 2. Sed cum in praesenti casu foemina non sponte, sed ut à persecutoribus se liberaret, fugeret, indeque inconsulto in flumen projiceretur, ecclesiastica non privatur sepultura, quia potius casu, quam voluntarie occubuit.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam etsi verum sit, foeminam in praesenti casu per vim praesentem oppressam, non peccare lethali, sed auctoritatibus supra adductis; tamen exponebat se periculo peccandi postea consentit accedente. Accedit, quia etsi per vim oppressa esset, tamen quoad Ecclesiam postea inter virgines non haberetur, cap. illa, 32. g. 5. ibi: Illa autem foemina, quae integritatem pudoris oppressione barbarica perdidit, laudabiliores erunt in humilitate, ac verecundia, si se incontaminatas non audeant comparare virginibus. Notavit Germonius lib. 3. sacror. cap. 10. num. 13. Unde tutius in praesenti casu virgo existimavit pudicitiam servare, quam mortis periculo se exponere. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis, deductum ex eo, qui ut servaret castitatem, se mutilavit; nam id procedit, quia alio modo servare castitatem poterat; quare merito irregularis judicatur, tanquam

quam sui homicida, ut latè probavi in cap. 4. de corpore vitiatu. Nec obstat secunda difficultas, cuius solutionem dabimus sequenti commentario.

10. Suprà traditis obstat textus in cap. non est nostrum 23. q. 5. ubi ait D. Hieronymus: *Non est nostrum moriemur arripere, sed ab aliis illatam libenter sustinere; unde & in persecutionibus non licet propriam perire manu, absque eo ubi castitas periclitatur; sed percutienti colla submittere.* Et quibus deducitur, servanda castitatis causâ licere sibi mortem inferre: igitur in presenti casu, sive sponte, sive casu fœmina se præcipitasset, cum servandæ castitatis causâ id fecisset, nunquam ecclesiasticâ sepulturâ privanda erat. Pro cuius textus expositione Lessius lib. 1. de iustitia, cap. 9. dub. 6. num. 23. & alii, quos refert, nec impugnat Lugo tom. 1. de iustitia, disput. 10. sect. 1. num. 16. non reputant inconveniens dicere, quod Sanctus doctor in illa sententiâ fuerit, quæ ob custodiam virginitatis asserit, se occidere licere, Glossæ ibi, Turrisicrem. Barbosa de dictionibus, dict. 2. Cenus post lib. qq. can. sing. 2. num. 4. Joannes Major in 4. disput. 15. quest. 19. existimarunt verba illa, *absque eo*, non esse exaudienda exclusive sed inculivè, ut plerunque accipiuntur, cap. 4. Cantuarum, in illis verbis, *absque eo, quod intrinsecus later: & l. meminisse, ff. offic. Procons. l. 1. ff. de pignorat.* Sed his solutionibus omittis dicendum est, nemini licere se interimere, etiam ob servandam castitatem, ut docet D. Augustinus lib. 1. de civitate Dei, cap. 26. aliquando tamen id non turpe putari, quia factum fuit ex inspiratione divina, ut de Sancta Polonia, quæ se in rogam injecta, refert Eusebius lib. 6. cap. 33. & de aliis D. Ambrosius de virginibus lib. 3. cap. 2. Sanctus Chrysostomus homil. de SS. Veronico, & Proface, & homilia de S. Pelagia, ubi testatur, multas sanctas virgines, ut persecutorum vim effugerent, pectora gladiis confodisse. D. Hieronymus in Iovinianum epist. 1. & de duabus fœminis in flumen projectis; idem narrat Procopius lib. 2. de bello Persico; & exemplum simile presenti casui refert Bernardinus Scardeonius lib. 2. antiquit. verbis Patav. class. 14. ubi refert Elizabetham è ponte se præcipitasse, ut è manibus militum pudicitiam ejus attentantibus se eriperet. Cui Joannes Noventanus Patavinus hoc epitaphium posuit.

*Euganeas in mereferens virruse puellas,
Hoc jaceo indignè condita virgo loco.
Nam cum me peteret lascivum miles ad usum,
Munera posse mori magna suere mihi.
Disce, age, sit quanti conservans virgo pudorem.*

Pro quo nihil timui perdere corpus aquis.

Tales enim fœminas inspiratione divinâ hoc fecisse creditur, ut docet D. Thomas 2. 2. q. 64. art. 5. ubi Cajetanus & alias Gentiles, quibus fidei lumen deficiebat, potius ignorantie, quam desperationis causâ mortem sibi conscivisse credimus, ut de Lucretia refert & probat Ambianus ad Tertul. cap. 4. ad Martyras, observ. 2. & de Cleopatra idem tradit Grotius lib. 2. de jure belli, cap. 19. in not. ubi de virginibus Milesiis agit. Unde D. Hieronymus in dicto cap. non est nostrum, in illis verbis, *absque eo, ubi castitas periclitatur*; accipiendus est juxta exempla proximè relata, accedente videlicet inspiratione divina; tunc enim ob servandam castitatem, vel similem causam licet propriâ perire manu, ut docuit D. Augustinus lib. 1. de civitate Dei, cap. 26. Profœquantur ipsius textus interpretationem Mesana de difficultor. D. Hieron. locis, verbo Occidere sc. Vellosillus in advert. ad Hieronym. tom. 5. quest. 2. Theophilus tom. 4. lic. 3. de vitiiis, sect. 3. cap. 1. qui dicta verba D. Hieronymi accipit ita, ut Sanctus in eis nihil affirmet, nec probet, licere ob castitatem servandam suimetipsius occisionem.

CAPUT XII.

Idem (a) Vitroviensis Episcopo.

Sacris est canonibus institutum, ut quibus non communicavimus vivis, non communemur defunctis, & ut careant ecclesiasticâ sepulturâ, qui priùs erant ab ecclesiastica unitate præcisi, nec in articulo mortis Ecclesiæ reconciliati fuerint. Unde si contingat interdum, quod vel excommunicatorum corpora per violentiam aliquorum, vel alio casu in cimiterio ecclesiastico tumulentur, si ab aliorum corporibus discerni poterunt, exhumari debent, & procul ab ecclesiastica sepultura jactari. Quod si discerni non poterunt, expedit non credimus, ut cum excommunicatorum ossibus corpora tumulentur fidelium, cum licet non obsit iustis sepultura nulla, vel vilis, impiis tamen celebris, vel speciosa non profuit.

NOTÆ.

(a) *Vitroviensis.* Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 3. sed legendum est *Nidrosiensis*, ut jam probavi in cap. sacris, de his quæ vi, ubi extat alia pars hujus Decretalis.

COMMENTARIUM.

EX fragmento epistolæ Innocentii III. hic relato sequens deducitur disputanda assertio: *Excommunicati non sunt tradendi sepultura ecclesiastica; & si de factis intra Ecclesiam sepeliantur, citius & exhumandi sunt, si discerni possint ab aliis fidelium corporibus, alias ibi relinquantur.* Probant eam textus in cap. quicumque 11. 13. quest. 3. cap. 1. cap. sane, 24. quest. 2. cap. consultur, de consecr. Eccles. cap. quod in re, de penit. & remiss. cap. su-

Bbb 2 per

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.